

MOLIYA BOZORIDA BANKLAR VA NOBANK KREDIT INSTITUTLARI

Mirzalimova Mubina

Andijon davlat texnika instituti

Muhandislik iqtisodiyoti va boshqaruv

fakulteti “Bank ishi va audit” yo’nalishi

4-kurs K-116-21 guruh talabasi

Ilmiy rahbar: Odilbekov SH

Annotatsiya: Moliya bozorida banklar va nobank kredit institutlari o’rtasidagi farqlar va ularning iqtisodiy rolini tahlil qilish ushbu maqolaning asosiy maqsadidir. Banklar, o’zining to’lov qobiliyati va kredit operatsiyalari orqali iqtisodiy rivojlanishga bevosita ta’sir ko’rsatadi. Nobank kredit institutlari esa o’ziga xos xususiyatlar va xavf omillari bilan farqlanadi, lekin ular ham kreditlash jarayonida muhim o’rin tutadi. Maqola, shu ikki turdagi moliyaviy muassasalar o’rtasidagi farqlarni, ularning iqtisodiy tizimdagi o’rnini va moliya bozoridagi ahamiyatini yoritadi. Banklar va nobank institutlarining integratsiyasi, ularning faoliyatini tartibga solishning ahamiyati ham ko’rib chiqiladi. Ushbu ishda, moliya bozorining barqarorligini ta’minlashda banklar va nobank kredit institutlarining o’zaro aloqalari va o’zgarib turuvchi iqtisodiy sharoitlarga moslashish ko’rib chiqiladi.

Kalit so’zlar: Moliya bozori, banklar, nobank kredit institutlari, kreditlash, iqtisodiy rivojlanish, to’lov qobiliyati, kredit operatsiyalari, moliyaviy muassasalar, moliyaviy barqarorlik,

Аннотация: Анализ различий между банками и небанковскими кредитными институтами на финансовом рынке и их экономической роли

является основной целью данной статьи. Банки оказывают прямое влияние на экономическое развитие через свою платежеспособность и кредитные операции. Небанковские кредитные институты, в свою очередь, отличаются своими особыми характеристиками и рисковыми факторами, но они также играют важную роль в процессе кредитования. Статья освещает различия между двумя типами финансовых учреждений, их роль в экономической системе и значимость на финансовом рынке. Рассматриваются также вопросы интеграции банков и небанковских институтов и важность их регулирования. В работе анализируются взаимоотношения между банками и небанковскими кредитными институтами и их способность адаптироваться к меняющимся экономическим условиям для обеспечения стабильности финансового рынка.

Ключевые слова: Финансовый рынок, банки, небанковские кредитные институты, кредитование, экономическое развитие, платежеспособность, кредитные операции, финансовые учреждения, финансовая стабильность.

Abstract: The main objective of this article is to analyze the differences between banks and non-bank credit institutions and their economic role in the financial market. Banks directly influence economic development through their solvency and credit operations. Non-bank credit institutions, on the other hand, differ with their unique characteristics and risk factors, but they also play an important role in the crediting process. The article highlights the differences between these two types of financial institutions, their role in the economic system, and their significance in the financial market. It also discusses the integration of banks and non-bank institutions, as well as the importance of regulating their activities. This study explores the relationships between banks and non-bank credit institutions and their adaptation to changing economic conditions to ensure the stability of the financial market.

Keywords: Financial market, banks, non-bank credit institutions, crediting, economic development, solvency, credit operations, financial institutions, financial stability.

KIRISH

Moliya bozorida banklar va nobank kredit institutlari o'rtasidagi farqlarni va ularning iqtisodiyotdagi o'rnini tushunish, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Banklar o'zining kreditlash imkoniyatlari va to'lov qobiliyati orqali iqtisodiy o'sishga bevosita ta'sir ko'rsatadi, shu bilan birga, ularga bozorning muhim qismini tashkil etish imkonini beradi. Nobank kredit institutlari esa banklardan farq qiluvchi xususiyatlar va tavakkalchiliklarni o'zida mujassamlashtirgan bo'lsa-da, ular ham kreditlash tizimining ajralmas qismini tashkil etadi va moliya bozorida o'z o'rnini topadi. Ushbu maqola banklar va nobank kredit institutlari o'rtasidagi farqlarni, ularning iqtisodiy tizimdagi roli va bozor faoliyatidagi ahamiyatini yoritishga qaratilgan. Maqolada shuningdek, banklar va nobank institutlarining integratsiyasi hamda ularning faoliyatini tartibga solishning zaruriyati ko'rib chiqiladi. Moliya bozorining barqarorligini saqlashda, bu ikki turdagi muassasalar o'rtasidagi aloqalar va o'zgaruvchan iqtisodiy sharoitlarga moslashishning ahamiyati alohida e'tiborga olingan.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Adabiyotlar tahlili ushbu sohadagi mavjud ilmiy ishlanmalarni, tadqiqotlarni va nazariy asoslarni o'rganishga qaratilgan. Moliya bozoridagi banklar va nobank kredit institutlari haqida yozilgan tadqiqotlar, ularning faoliyati, o'zaro farqlari va iqtisodiy tizimdagi o'rni haqida turli nuqtai nazarlarni taqdim etadi. Adabiyotlar tahlilida, avvalo, banklar va nobank institutlarining moliyaviy bozorlaridagi roli, ularning iqtisodiy faoliyatga ta'siri va integratsiya jarayonlari ko'rib chiqiladi. Bundan tashqari, o'rganilgan adabiyotlar yordamida bu moliyaviy institutlarning umumiy va xos xususiyatlari, ularning barqarorlikka ta'siri haqida ma'lumotlar taqdim etiladi.

Metodlar bo'limida, tadqiqotda ishlatilgan usullar va yondashuvlar ta'riflanadi. Ushbu ishda sifatli va miqdoriy tahlil usullari, banklar va nobank institutlarining faoliyatini o'rganishda asosiy metodologik yondashuv sifatida qo'llanilgan. Iqtisodiy

va moliyaviy parametrlar asosida o'tkazilgan tahlil, banklar va nobank kredit institutlarining moliyaviy barqarorlikka bo'lgan ta'sirini aniqlashga qaratilgan. Tahlil qilishda statistik ma'lumotlar, moliyaviy ko'rsatkichlar va nazariy asoslar yordami bilan chuqur o'rganish amalga oshirilgan.

NATIJALAR

Ushbu tadqiqotning natijalari, banklar va nobank kredit institutlari o'rtasidagi farqlarni va ularning iqtisodiy tizimdagi o'rnini aniq ko'rsatadi. Tahlil qilingan moliyaviy ko'rsatkichlar va iqtisodiy parametrlar, banklar va nobank institutlarining faoliyatidagi asosiy farqlarni va ularning iqtisodiy barqarorlikka ta'sirini ochib beradi. Banklar o'zining mustahkam moliyaviy tuzilmasi va keng qamrovli kreditlash imkoniyatlari bilan iqtisodiy rivojlanishga bevosita hissa qo'shadi. Nobank kredit institutlari esa o'zining maxsus xususiyatlari va ko'proq xavfga asoslangan kreditlash tizimi orqali bozorga o'z ta'sirini ko'rsatadi. Shuningdek, tadqiqotda banklar va nobank institutlarining integratsiya jarayonlari va ularning o'zaro aloqalarining iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi roli ham o'rganildi. Natijalar, moliya bozoridagi o'zgaruvchan sharoitlarga moslashishning ahamiyatini va moliyaviy tizimning samarali ishlashini ta'minlashda bu ikki turdagi institutlarning hamkorligining zarurligini ko'rsatadi. Banklar va nobank kredit institutlarining o'zaro aloqalari va faoliyatlarini tartibga solish, iqtisodiy barqarorlikni saqlashda muhim omil hisoblanadi.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, banklar va nobank kredit institutlarining o'zaro farqlari va ularning moliya bozoridagi o'rni haqida bir nechta muhim xulosalar chiqarish mumkin. Banklar o'zining yuqori darajadagi to'lov qobiliyati va keng kreditlash tarmog'i bilan iqtisodiy tizimda mustahkam o'rin egallaydi. Biroq, nobank kredit institutlari o'zining maxsus xususiyatlari va yuqori darajadagi tavakkalchilikka asoslangan kreditlash tizimi orqali bozorga o'z ta'sirini ko'rsatadi. Bu farqlarni

inobatga olgan holda, har ikki turdagi institutlarning moliyaviy barqarorlikka bo'lgan ta'siri har xil bo'lishi mumkin.

Shuningdek, banklar va nobank kredit institutlari o'rtasidagi integratsiya jarayonlari va ularning o'zaro aloqalari, moliya bozorining barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Moliya bozorining o'zgaruvchan sharoitlariga moslashish uchun har ikki turdagi muassasalar o'rtasida samarali hamkorlik va tartibga solish zarur. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, banklar va nobank kredit institutlari o'rtasidagi farqlarni to'g'ri boshqarish va ularning faoliyatini uyg'unlashtirish, moliyaviy tizimning barqarorligini saqlash va iqtisodiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash uchun zarur. Bu jarayonda, ayniqsa, davlat tomonidan taqdim etiladigan tartibga solish va nazorat mexanizmlari muhim rol o'ynaydi.

XULOSA

Ushbu tadqiqot banklar va nobank kredit institutlarining moliya bozoridagi o'rni va iqtisodiy tizimga ta'siri haqida keng qamrovli tahlil taqdim etdi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, banklar o'zining yuqori darajadagi to'lov qobiliyati va kreditlash imkoniyatlari bilan iqtisodiy rivojlanishda muhim rol o'ynaydi, shu bilan birga, nobank kredit institutlari ham o'ziga xos xususiyatlari bilan moliya bozorida alohida o'rin tutadi. Har ikki turdagi muassasalar o'rtasidagi farqlarni va ularning o'zaro aloqalarini to'g'ri boshqarish, moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Shuningdek, tadqiqotda banklar va nobank kredit institutlarining integratsiyasi va ularning faoliyatini tartibga solishning zarurligi ta'kidlangan. Moliya bozorining o'zgaruvchan sharoitlariga moslashish va iqtisodiy barqarorlikni saqlash uchun banklar va nobank kredit institutlarining samarali hamkorligi va tartibga solish mexanizmlari zarur. Bu jarayon, moliyaviy tizimning barqaror ishlashini ta'minlash va iqtisodiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash uchun muhim hisoblanadi. Tadqiqot, banklar va nobank kredit institutlarining o'zaro aloqalarini mustahkamlash va ularning faoliyatini tartibga solish masalalariga alohida e'tibor qaratishni talab qiladi.

ADABIYOTLAR RO'YHATI

1. Rasulov, B. (2020). Banklar va moliyaviy tizim: O'zbekiston tajribasi. Toshkent: O'zbekiston iqtisodiyot akademiyasi nashriyoti.
2. Hoshimov, A. & Karimov, D. (2019). Nobank moliya institutlari: Tahlil va strategiyalar. Tashkent: Iqtisodiy tadqiqotlar va islohotlar markazi.
3. Tursunov, F. (2021). Moliyaviy barqarorlik va bank tizimi: O'zbekiston misolida. Toshkent: Ekonomika va moliya nashriyoti.
4. Jalilov, U. (2022). O'zbekiston iqtisodiyotida banklar va nobank institutlarining roli. Journal of Financial Studies, 14(2), 45-58.
5. Mirkamilov, R. & Safarov, T. (2020). Moliyaviy tizimda integratsiya jarayonlari: Banklar va nobank institutlarining aloqalari. Tashkent: O'zbekiston milliy universiteti nashriyoti.
6. Bekchanov, M. (2019). Iqtisodiy tizimda banklarning roli: O'zbekiston misolida. Toshkent: Iqtisodiy tadqiqotlar institutining jurnali, 8(3), 123-134.
7. Qodirov, A. & Raxmonov, S. (2020). Nobank kredit institutlari va ularning iqtisodiy rivojlanishga ta'siri. Toshkent: O'zbekiston iqtisodiyoti, 19(1), 89-102.
8. Islomov, I. (2021). Banklar va nobank institutlari faoliyatining iqtisodiy barqarorlikka ta'siri. Toshkent: O'zbekiston moliya vazirligi nashriyoti.
9. Toshpulatov, K. (2021). Nobank moliyaviy institutlari: Risklar va imkoniyatlar. Journal of Economic Reforms, 6(2), 57-67.
10. Abdullayev, M. (2020). Moliyaviy bozorlar va kreditlash tizimi: Banklar va nobank institutlarining integratsiyasi. Toshkent: O'zbekiston xalqaro iqtisodiy tadqiqotlar markazi.